XIII-ik évfolyam. 40-ik szám. Kőszeg, 1893. október 1-én.

KŐSZEG ÉS VIDÉKE

Szépirodalmi, társadalmi, és közgazdasági hetilap.

Megjelenik hetenkint egyszer, vasárnap.

Előfizetési ár:
Egész évre 4 frt = 8 korona, félévre 2 frt = 4 korona, negyedévre 1 frt = 2 korona.
Egyes szám ára 10 kr.

Felelős szerkesztő:
WITTINGER ANTAL.
Kiadó és laptulajdonos:
FEIGL GYULA.

Előfizetési pénzek és reclamátiók a kiadótulajdonoshoz, Feigl Gyula nyomdászhoz (városkör 81) intézendők.
Nyilttér sora 20 kr. — Hirdetések nagyság szerint.

Iparügyünk.

Többször rámutattunk már azon mindig élesebben kidomborodó különbségre, mely a gyáripar és a kisipar között, ez utóbbinak hátrányára fenáll. Az állami kedvezmények, melyek talán egy országban sem oly jelentékenyek mint nálunk, mindig a gyárak s sohasem a kisipar javára hozatnak, mi azután ez utóbbinak lassú, de folytonos pusztulását vonja maga után. De nem a hazai gyáriparnak nyujtott kedvezmények teszik tönkre a kisipart — mert a mely ágban a kisipar jelentékeny, abban gyáraink még nincsenek s viszonyt jelentékenyebb gyáraink oly szakmában vannak, melyekben a kisipar jelentéktelen — hanem a külföld gyáripara, mely előtt nyitva az ut a magyar piaczokra s siet is ezen előnyös helyzetét kiaknázni. Magyar sovinizmus pedig nem létezik, bármit mondjanak is reánk, vagy ha létezik is, hatását nem nyilvánitja ott, hol az hasznos és üdvös lenne. A legdühösebb hazafi is megelégszik azzal, hogy a vendéglőben magyar kiszolgálást követeljen, de hogy magyar iparczikket kérjen az üzletekben a hol bevásáról, ez már nem jut eszébe, sőt a külföldiért még talán vissza is utasitja. Ez akadályozza iparosaink boldogulását s a mig kereskedőink kirakatában az árúkon feltünően lesz megjegyezve, hogy cseh-, német-, vagy angol származásuak, amig keteskedőink még a belföldi gyártmányt is ily jelzővel látják el, mert tudják, hogy nagyobb kelendőséget érnek el, addig ne is számitsunk az ily állapotok javulására.

Ha más országokban fel tudják fogni egy életerős virágzó iparos osztály fontosságát, kétszeresen kellene ezt nálunk tenni, sajátságos politikai viszonyainknál fogva. A magyar államra nézve létérdek iehet egy intelligens, hazafias és erős középosztály létezése, melynek magvát csak az iparosok képezhetik, miért ne fejlesztenők tehát azt, a mig a viszonyok alakulása a fejlesztést lehetetlenné nem teszi? Miért nem létesit a kormány s a törvényhozás olynemü kedvezményeket a kisipar számára, milyeneket az 1890. évi XIII. törvényczikk a gyáriparnak megad? Miért veszik az iparost első sorban tekintetbe, ha az állami terhek emeléséről van szó s miért az iparos az kiről legmostohábban emlékeznek meg bárminemü kedvezmények adásánál? Erre kérnénk feleletet, ha ugyan lenne valaki, ki erre felvilágositást adni képes lenne. Hiszen nálunk az iparosok boldogulására senki sem gondol, hacsak ők maguk nem tesznek intézkedéseket helyzetük javitására.

Az államnak egy hatalmas eszköz van kezében, melylyel iparunk fellendülését előmozdithatja s ez — az állami szállitások. A mai kor szelleme szerint az állam m i n d e n, a polgár s e m m i, Ezért az államot vezető kormányok kezében oly hatalmas politikai s gazdasági tőke van, melynek czélszerü felhasználásával fellenditheti az ország iparát s anyagi jólétét.

Ha a kormány mást nem is tenne, mint az állam szükségletét oly formán fedezné, hogy mindenütt adna munkát s foglalkazást, hol az égető szükségnek mutatkozik, már ezzel is biztositaná magának iparosaink háláját s megakadályozná az ipar hanyatlását. Az állami adminitráczió, a vasutak s a forgalom, melyek szintén az állam közvetlen kezelése alatt állanak, a hadsereg óriási s még tolyton nagyobbodó szükséglete, ezer és ezer szorgalmas iparosnak adhatnak jövedelmező foglalkozást, ha a kormány szem előtt tartja, hogy a kisipart részleltetni kell az állami szállitásoknál még akkor is, ha a gyáriparnál vagy épen a külföldi gyáraknál valamivel drágábban dolgoznának is, mert az iparosok gyámolitására forditott összegek más uton ismét csak visszaszivárognak az állampénztárba s csak oly működést teljesitenek, mint az eső, mely felüditi a szomjas vetéseket s azután visszatér elpárolgás utján kiindulási helyére a fellegekbe, hogy körfutását ismét megkezdje.

Hiszen azt a kifogást csak nem veszik komolyan, amit egyesek a kisipar részeltetése ellen tesznek az állami szállitásoknál, hogy t. i. iparosaink nem képesek oly árut előállitani, mely minőségre nézve vetekedhetnék a gyárak termékeivel, mert a tapasztalat azt mutatja, hogy egyes esetekben, midőn állami szállitások kiadásánál nem bizva kisiparosaink tehetségében, a szállitást egyes vállalkozóknak adták át, ezek viszont egyes kisiparosokra bizták a czikkek elkészitését, kik a megbizásnak a lehető legjobban meg is feleltek s igy iparosaink készitették el a szükségelt tárgyakat, de a haszon oroszlánrészét a vállalkozó huzta.

Nem panaszképen hoztuk fel mindezeket, hiszen az eddig történt dolgokat meg nem történtté tenni uem lehet, hanem azért, hogy a multak hibáin okulva, jövőre tanulságot vonjunk le a szenvedett károkból.

H. B.

TÁRCZA.

A benczés-templom sirboltja.

Böngészet közben a minap néhai *Chernel* Kálmánnak egy érdekes leirására akadtam a *Századok* 1875-ik évfolyamában. A szorgalmas történetbúvár, mint sokan emlékezni fognak, 1873 ápril hó 24-én nyomozásra indult a benczések kőszegi templomának sirboltjaba, hol *Jurisics* Miklós, a *kőszegi hős* és *Széchy* Mária, a *murányi vénus* nyugvóhelyét velte megtalálni. Alkalmasnak találtuk ezt a leirást ma, a sirbolt bezárásának, vagyis a kivülről nyiló ajtó befalaztatásának 50-ik évfordulóján a *Kőszeg és Vidéké*-be átvenni.

A leirás — elhagyva a bevezetést — ime a következő:

Elsőben is az egyház éjszaki hajója alatt, a Sz.-Benedek-oltárral szemközt lévő Jurisich-sirboltot, mely egy a talajzatba beeresztett márvány-siremlékkel vau elzárva, fölhontatván, hágcsó segitségével a másfel öl mély, öt láb hosszu és három láb széles előtornáczba leereszkedtünk és keleti irányban a Sz.-Benedek-oltára felé vezető harmadfél láb széles, ajtónélküli nyiláson, a tulajdonképeni sirbolt üregebe léptünk. A sirbolt nyolcz láb széles, két öl hosszú, öt láb négy hüvelyk magas, ablak nelküli téglaboltozatu üregből áll, melynek alját szetmállott s nagyobb részben elrothadt koporsóromok boritották. Ezeket oltakarittatván, s az itt-ott nagyobb darabokban heverő nedves és igen törékeny koporsódarabokat részletesb vizsgálat végett a napvilágra fölvitetvén: az apró deszka-töredekek és forgács között, délről éjszaknak forditott két koponyát, több kisebb hulla-maradványokat, fekete selyembarisnyákba huzott lábcsontokat, — melyek fakult selyemszalaggal valának átkötve — pillantottunk meg. A majdnem bokáig érő romladványok eltávolitása után, rézfejü szegekkel kivert, valaha szövettel bevont, de már szétomlott diszesebb koporsó-részeket födöztünk föl, két felnőtt ember és egy gyermek elkorhadt koponyájával s más kisebb csontrészekkel, melyek közelében ezüsttel vagy aranynyal átszőtt teveszőr-zsinorzatot és gombokat, továbbá barna vagy violaszin szövetü virágos selyem-gyermek rokolyát és zöld kis czipőket találánk. Ez utóbbi tárgyak, arányaik szerint itélve, 3—4 éves kisdednek lehettek öltözékei. Az egyik felnőtt emberi koponyában egészen meglevő ep felső fogsor, egykori tulajdonosának középkorára mutatott. A sirbolt talaján egymástól fellábnyi távolra három, mindegyik egy öl hosszu s egy láb magas téglatalapzat vala szemlélhető, melyeken a három koporsó állott. E három talapzaton nyugvó koporsók halottai fejjel keletről nyugotnak tekintve feküdtek. Beható kutatás után a sirboltot elhagyván, a napvilágra szolgáltatott koporsó-maradványokat s ruhadarabokat vettük szemügyre. A koporsódarabok egyikén fekete betűkkel ezen föliratot olvastuk:

R. P. ☩ Joannes Bersita S. I. 1728. — Egy másodikon, töredékben: R. P. Steph. . . . Egy harmadikon pedig: obiit mense Februar . . . . . Azonkivül egy kisebb részleten, vörösre festett, jól kivehető fövényóra látszott. Végre a kelmével bevont s egykor gyanithatólag fenyesen folszerelt, egy láb hosszu, öt hüvelyk széles koporsó-romon, rézfejü szegekkel kivert, hét betűből álló csonka irás maradványa volt, de a melynek értelmét, egyes betük hiánya miatt, kibetüzni nem valánk képesek.

Miután az egyház éjszaki oldalában befalazott és Jurisich Miklós által 1538-ban salzburgi vörösmárványból emelt siremlék a hősnek Ádám és Anna nevü gyermekeiről teszen emlitést, a három tégla-talpazat és ezeken talált három koponya pedig három hullát jelez, igen elfogadható, hogy Jurisich Miklós is saját családi sirboltjában lőn később eltemetve, mit annálinkább is következtethetek, mert alig hihető, hogy korának oly hirneves férfia, a 16-ik században divó szokás ellenére minden emlék, vagy ismertető jel nélkül, nem a családi sirboltba, hanem valamely idegen helyen takarittatott volna el.

A tapasztaltakból egyébiránt kétségtelenül kitünik, hogy a Jurisich-féle sirboltot később a jezsuiták is használták temetkezési helyül a elhunyt rendtársaik koporsóit, nem igen kegyeletesnek nevezhető módon, a család hullái f ö l é fektették; továbbá, hogy a báró Puchaincsalád egyik tagja szintén itt van eltemetve, mint ezt a Jurisich-sirbolt bemenetét fedő, már olvashatlanul elkopott irásu siremlék — mely a Puchain-család czimerét viseli — tanusitja.

Ezután az egyház középhajója alatt, a főoltár átellenében lévő kettős sirkövet bontatván föl, a fölnyitott torkolaton a szentély és sekrestye alatt elterjedő fősirboltba jutottunk. Ezen tágas sirbolt néhány keskeny folyosóra ágazik, melyekben jobbra és balra, részint nyitott, részint befalazott fülkékbeu, a 18. század végéről és a jelen század elejéről egyházi személyek nyugosznak: többek között Niczky Mihály pálos, 1807, Jankovits János kegyesrendi, 1815, Cserven Flóris 1826-án, évszámmal. Az egyik fülke falazatán álló kőlap Perényi József nevét 1686, s átellenében Perényi Jozéfa Francisca hajadonét 1783 évszámmal jelöli. Egy másik nyitott fülkében fekvő koporsón Inkey Francisca 1812, egy a földön szabadon elhelyezett koporsón pedig özvegy Batthyány Éva grófnő, született Viczay neve, 1798-ik halálozási évvel olvasható. A feliratok mind latin nyelven szerkesztvék. Van még e fősirboltban egy külön ui-

A helybeli sajtóbizottság működése.

A nagyhadgyakorlatok alkalmával a sajtó képviselői közül városunkban mintegy 50-en jelentek meg, kik legnagyobbrészt magán lakásokba lettek elszállásolva.

Az evang. iskolában berendezett közös lakáson voltak a következők:

Füredi Béla (Rábavidék) Körmend, Geszner Imre (N. Pol. Volksblatt) Budapest, Rotheit J. (Fremden-Blatt) Bécs, Stern Bódog (Presse) Bécs, Futtaky Gyula és Palóczi Sándor (Budapester Correspondenz) Budapest, Szentmártoni Darnay Kálmán Keszthely, dr. Székely Albert Sümegh-Szent-Gróth, Berger Pál Budapest, Rábai Zsigmond Körmend, dr. Kovács Dénes („Budapest", „Vasárnapi Ujság") Budapest, Krausz Bernát az összes berliui lapok tudósitója Berlin, kik valamennyien a kényelmesen berendezett lakáson igen jól érezték magukat.

Minthogy azonban erre vonatkozólag többfele élczes megjegyzést hallottunk, ennek megczáfolására elegendőnek tartjuk több köszönő levél közül *Futtaky* Gyula a „Budapester Correspondenz" képviselőjének következő levelét közölni:

Mélyen tisztelt Tuczentaller Ur!

Távozásom előtt engedje meg, hogy kiváló előzékenységéért és gondoskodásáért, a melylyel rólam és munkatársaimról lakás és elhelyezés tekintetében gondoskodni szives volt és a melylyel nagyban elősegitette nekem ép úgy, mint többi hirlapiró-társaim működését, ezen uton adhassak köszönetemnek és hálámnak kifejezést, miután már nem lehetett időm, ezt személyesen megtenni.

Mindenkor viszont szolgálatra kész őszinte hive

Futtaky s. k.

A sajtóügyibizottság szept. 16-án lakomát rendezett a Strucz-fogadóban a hadgyakorlatokon résztvett fővárosi és külföldi hirlapirók tiszteletére. Ott volt továbbá *Major* prépost esperes-plebános, *Szájbely* Gyula országgyülési képviselő, *Tipka* polgármester, *Bárdossy* főjegyző s a sajtóbizottság tagjai.

A felköszöntők sorát a sajtóbizottság felkérésére *Szájbely* Gyula országgyülési képviselő nyitotta meg, Kőszeg város és a kerület nevében éltetvén a sajtó megjelent képviselőit. *Maszák* Hugó köszönetet mondva, élteti a sajtóbizottságot. *Farkas* Imre felköszönti Kőszeg városát és *Tipka* polgármestert. *Márkus* József, a *Pesti Napló* munkatársa *Radó* Kálmán főispánra üriti poharát. *Barna* Izidor, a *Pesti Napló* felelős szerkesztője a bécsi sajtó nevében mond köszönetet a kőszegiek szives fogadtatásáért. *Tipka* polgármester élteti a sajtó képviselőit. Dr. *Kovács* Dénes felköszönti *Major* prépostot, Kőszeg város hazafias derek plébánosát. *Rothauser* Miksa élteti *Szájbely* országgyülési képviselőt. *Bárdossy* főjegyző Vasvármegye közönsége nevében üdvözli az ujságirókat. *Kőnári* Béla élteti *Bárdossy* főjegyzőt, a rendező-bizottság elnökét. *Winter* Károly bécsi hirlapiró a magyart, mint testvérnemzetet élteti s Kőszeg város felvirágzásáért üriti poharat. *Major* prépost hazafias szép beszédben élteti a magyar sajtót. Felköszöntőt mondtak még *Márkus* József a kőszegi hölgyekre, *Vidt* ügyvéd s mások.

Lakoma után *Erdélyi* budapesti fényképész a társaságot a Strucz előtt lefényképezte.

HIREK.

— Felhivás előfizetésre. **Az uj évnegyed küszöbén tisztelettel kérjük azon előfizetőinket, kiknek előfizetése lejárt, valamint azokat, a kik a lap árával hátralékban vannak, hogy előfizetésüket megujitani, illetőleg hátralékaikat FEIGL Gyula laptulajdonos és kiadó czimére beküldeni sziveskedjenek.**

— Katonák bevonulása. A 83. ezred 2. zászlóalja Szegedről jövet mult hétfőn a reggeli fél 8 órai vonaton érkezett kőszegi uj állomás helyére. A pályaházban egy városi küldöttség várakozott: az érkezőkre s szónoka, *Tipka* Ferencz polgármester üdvözletére az ezredes örömét fejezte ki, hogy idejöhetett, remélvén, hogy a polgársággal a legnagyobb egyetértésben fog a katonaság élni. A katonaság ekkor bevonult a régóta üresen álló gőzmalmi kaszárnyába.

— Mozgósitás. Ne ijedjenek meg katonáék, nem róluk van szó. Ők megtették és jól a magukét nem régen és most bátran nyugodhatnak babéraikon. De van egy más kis sereg, a mely nálunk Kőszegen sokáig elvezte a *békét*: az iskolás gyermekek, akiknek, el lévén foglalva iskolájok, egy kisse hosszura nyult vakácziójok. Ezeket hivták most be, ezeken most a sor, hogy hozzálássanak a tanuláshoz és pótolják a mulasztottakat. A polgári, a kath. elemi fiu- és az evangelikus iskolában a mult héten voltak a beiratások és azonnal megkezdődött a tanitás.

— Vám- és helypénzszedési jog bérbeadása. A város tulajdonát képező hidvám- és helypénzszedési jogot a f. é. szeptember hó 25-én tartott árverésen 3 évre *Czeke* Gusztáv vette bérbe évi 10 ezer forintért, 200 forinttal olcsóbban, mint a korábbi konzorcium.

— Legfelsőbb adomány. Ő cs. és kir. apostoli Felsége városunkban való legmagasabb tartózkodása alkalmából önk. tűzoltó-egyesületünknek magán pénztárából 100 frt, azaz száz forintot méltóztatott legkegyelmesebben adományozni.

— Királyi jutalom. Király ő felsége az itt tartózkodása alatt kirendelt csendőrséget, városi rendőröket és tűzoltókat is jutalomban részesitette. A csendőrség között 500, rendőreink között száz és az őrszolgálatot tett tűzoltók között 168 forintot osztottak ki.

— Vizgyógyitó-intézetünk. Most már a mienknek mondjuk dr. *Dreiszker* Józsefnek a sziget-utczában emelt intézeti épületét, mert el nem viheti senki és minden arra mutat, hogy az intézetnek csak nálunk van jövője. A kedvező fekvés, rendkivüli jó levegőnk és sok egyéb erősit meg e hitünkben s ha tekintetbe veszszük, hogy a kiváló szakférfiu egész ambicziójét hozzáköti s nagy áldozatok árán minden kényelemmel és szükséglettel látja el, akkor bizvást a legszebb reményeket köthetjük a keletkező kőszegi hidegviz-gyógyintézethez.

— A negyedik ablak. Beillesztették az uj plébánia-templom falába már a negyedik ablakot is. A kereszt hajó baloldalán látható az Egek Királynéja, Szt Joachim és Anna képeivel. *Hornig* báróné, szül. Risner Anna készitteté.

— Köszönetnyilvánitás. Megyés püspök ur ő méltósága a kőszegi önk. tűzoltó-egyesületnek 5 frt, azaz öt forint kegyeskedett küldeni, mely adományért hálás köszönetét fejezi ki *a választmány.*

— Köszönetnyilvánitás. Főt. *Pacher* Donát gymn. igazgató és házfőnök ur a székház és tanáritestület nevében 10 frtot volt kegyes utolag adni tűzoltó-egyesületünknek a zászlószentelés alkalmával küldött szegért, a miért hálás köszönetet mond *az egylet választmánya.*

— Rend és tisztaság. Mikor a fejedelmeket vártuk Kőszegre, a rend és tisztaság dolgában sok történt városunkban, a mi haladásra mutat és mindenki tetszését megnyerte. Pénzbe és fáradságba került mindez. De nem sajnáltuk, mert el kel az nálunk mindig. És még sem akarjuk fentartani. Már bomlik itt-ott a rend, a tisztaság ellen meg már éppen vétenek. Nézze meg valaki a kert-utcza végét, milyen dombok keletkeznek ott ujra? Hát azért lett az a tér egyengetve és jó karba helyezve, hogy most ujra szemétlerakodó helylyé legyen? No, akkor szépen leszünk ezen a jövendő gyógyhelyen.

— Mikor a király Kethelyen járt. A manőverek utolsó napján volt, mikor a király Kethely falubun is megfordult. Fent járt az ugynevezett *Tagwache'* magaslaton, hol állitólag IV. Béla király is megszállt, még mielőtt bejött Kőszegre a Rudolffal való találkozás czéljából. Azután egy kiserőjével Felső-Laszlóra akart menni a király de nem tudván a legközelebbi utat, belovagolt Kethelyre, hol adjutánsa egy parasztembernél tudakozódott az ut után. Az a jó parasztember majdnem összeroskadt, mikor meghallotta, hogy a tőle elvált tiszt *Majestät*-nek szólitja a másikat és csak akkor seperte le tövegét. A király ekkor megláthatta a nem régen leégett házakat, mert még aznap délután Kethelyen tudakozódott a pulyai szolgabiró, ha vajjon kértek-e a falubeliek valamit a királytól az égettek számára. Senki sem kért semmit, hanem gyanitják, hogy a szolgabiró miert kérdezősködött. A kethelyiek egész boldogok, hogy a király náluk is volt. Azt a dülőt, hol a király kiséretével legtovább időzött, örök emlékezetre *király-dülő*-nek akarják elnevezni. Lám, hamarabb megörökitik a király ottletet, mint mi a fejedelem-találkozást.

— Katonavilág Lánzséron. A kőszegi izgalmas napokból Lánzsérnak is kijutott nómikép a része. 19-én a Bauer báró nevét viselő becsi ezred vonult át Lánzséron, innet Kisujfalun át Szentmártonba vonultak. Velök volt a zenekar is. A viranyi völgyben a déli hadsereg egy része tartózkodott, kik a 18., 19. közti éjjelen Lánzsérra 6—7 embert tudakozódás végett is fel mertek küldeni. A vasárnapi (17-i) kivilagitást a szoba ablakokból is szépen lehetett látni. Nemkülönben a 20-iki (szerdai) gyönyörü tűzijátékot. A várromokból távcsővel szinten nagyon jól ki lehetett venni a közelebbi községekben tartózkodó katonaságot s mozdulatait. Ágyuzás kedden és szerdán a Nagybarom és Kőszeg közötti vidékről egész nap felhallatszott.

— Elhunyt szerkesztő. A *Sopron* czimü lap szerkesztője, Szabó Lajos, f. é. szeptember hó 22-én meghalt. Oreg édesanyján kivül, kinek egyetlen támasza volt, a *Sopron* szerkesztősége és számos jó barát gyászolja a korán, élete delén elhunyt férfiut, a ki aljegyzői hivatalos elfoglaltságával szépen tudta összeegyeztetni a szerkesztői teendőket. Mult vasárnapon temették el nagy részvét mellett.

— Uj szolgabiró a szomszédban. A Schmillár Pál elhalálozásával üresedésben volt felső-pulyai főszolgabirói állásra Sopronmegye köztörvényhatósági bizottsága *Molnár* István helyettes főszolgabirót, volt csornai szolgabirót választotta meg.

— A sopronmegyei tisztviselők fizetése. *Sopronmegye* törvényhatóságának a tisztviselők fizetésemelésére vonatkozó határozati javaslatát, mint nekünk irják, a belügyminiszter helyben hagyta. E szerint Sopronmegyében ujévtől kezdve lakásbér és utiátalányon kivül az alispán 3000, a főjegyző 2200, az első aljegyző 1200, a másod aljegyző 1100, a főügyész 1600, a főpénztáros 1400, a főszámvevő 1300, a főszolgabiró 1600, a szolgabiró 1000, az árvaszéki elnök 2000, a helyettes elnök és ülnök 1400, a többi ülnökök 1300, az árvaszéki jegyző 1100, az ellenőr 1000, az első alszámvevő 1100, a második alszámvevő 900, a harmadik alszámvevő 900, a levéltárnok 1100, a főorvos 1000, az árvaszéki pénztáros 1200, az árvaszéki könyvvezető 1100, a segédkönyvvezető 800, az árvaszéki nyilvántartó 800, központi állatorvos 800, a járásorvosok 500, a központi iktató és kiadó 800, a központi irnokok 600, a szolgabirói irnokok 600, a központi irnokok és gyakornokok pedig 500 forint évi fizetést kapnak.

— Szerkesztő-változás. Sopronból vett hir szerint a „Soproni Hirlap" eddigi szerkesztője, *Gadr* Vilmos, e laptól megvál és helyét *Guerth* dr. és *Rabel* László urak foglalják el.

— Hirdetmény. Az ujpesti pamutfonó- és szövőgyár — a keresked. m. kir. miniszter ur f. é. szeptember hó 12-én 63 781. sz. a. kelt magas leirata szerint — az ujabb időben oly tökélylyel és kifogástalanul készíti a pamutfonalakat, hogy ezek a külföldi versenyt ugy minőség, mint ár tekintetében kiállják. Minthogy azonban a gyár csak ugy léphet sikerrel versenyre a külföldi behozatallal, ha a hazai fogyasztók kellően támogatják, alulirott kamara kerülete érdekelt köreinek különösen, pedig takácsmestereinek, pamutszükségletük legalább egy részének ezen hazai gyár utján való fedezését a maga részéről a legmelegebben ajánlja. Sopron, 1893. szeptember hóban.

A kerületi kereskedelmi és iparkamara.

— Hirdetmény. Az Oroszországba kivitt áruk származási bizonyitványait az orosz vámhivatalnokok gyakran kifogásolják és azáltal a küldemények feladóinak időveszteséget és jelentékeny költségeket okoznak. Ezen nehézségeknek elejétveendő, ő nagym. a keresked. m. kir. miniszter ur f. é. augusztus hó 28-án 3926/eln. sz. a. leiratot intézett az alulirt kamarához, mely az Oroszországba szállitandó és az orosz minimális tarifa tételei szerinti vámkezelésre igénytartó áruk származási bizonyitványaira vonatkozólag részletes utasitásokat foglal magában. Ezen leiratot az érdekeltek az alulirt kamara hivatalos helyiségében a hivatalos órák alatt (9—12, 2—5) megtekinthetik. Sopron 1893. szeptember hóban.

A kerületi kereskedelmi és iparkamara.

Különfélék.

— Czukorgyár Vasmegyében. Régóta tervezgetik már Vasmegye gazdasági köreiben egy czukorgyár felállitását Vasmegyében. E végből dr. Károlyi Antal alispán e hó elején a megyeház kistermébe értekezletre hivta volt össze az érdeklődőket. A gyár helyéül Szombathely vagy Sárvár vidékét jelölték ki. Az albizottság legközelebb tárgyalni fog az ajánlatot tevő czéggel s az eredményt a nagybizottság elé fogja terjeszteni, melyet az elnöklő alispán ujból össze fog hivni.

---

lással biró nagyobb fülke is, mely körülbelül az egyház sekrestyéjének ajtaja alá esik, — de ez csak néhány összeomlott koporsót tartalmaz.

A fősirbolt rendes bejárata az egyház kelet-déli oldalán, az utcza felől volt, s 1842-ik évben falaztatott be. Keletkezte hihetőleg az egyház épitésének korával esik össze, s a letünt századokban is már a helybeli levéltári okmányok szerint temetkezési helyül használtatott; de hogy benne régibb siremlékek, föliratok, vagy hullamaradványok nem láthatók: mindenesetre föltünő körülmény, s magyarázatát csakis abban lelheti, hogy a reformátió elterjedésekor a Sz.-Jakab-egyháznak a protestánsok által 1554-ben történt elfoglalása után és száztizenhét évi birtoklása alatt, ezek halottaikat az egyház mellett lévő sirkertben takaritttatván el, az elfoglalást megelőzött időkből az egyház sirboltjában netalán fenmaradt siremlékeket a bekövetkezett vallási villongások s hitfelekezeti türelmetlenség folytán, — Jurisich sirkövének kivételével — eltávolitották.

Az egyház nyugoti főbemenetétől jobbra, az imapadokat közvetlenül érintő sirlapot is vizsgálódásunk tárgyául tüzvén ki, a felbontás itt tégla- és mészomladványokon kivül egyebet nem eredményezett; ennek folytán azt kell hinnem, hogy ezen kőlap, melyről az emberi lábnyomok hosszu évi tapodás után minden fölvilágositó jelt lesimitottak, — inkább valamely emlékül, mint sirlapul szolgálhatott.

Végre a negyedik, szintén az egyház középhajója alatt a talajzatba beeresztett s az imapadok két sora között középen fekvő felirás nélküli kis márvány-sirlapot is fölemeltetvén, — a főoltár irányában terjedő eme sirboltot, nagyságra és épitészeti alakzatra, a Jurisich-félével egészen hasonlónak találtam. E sirboltban, annak éjszak-keleti szögletében heverő fél-koponyán, néhány csontdarabon, két alacsony vasállványon (vasmacska) kivül, semmi figyelemre méltót nem lelhettem. A mintegy hat hüvelyk magas vasállványokon csak egyetlen koporsó nyugodhatott, mely azonban egykori tartalmával a föntebbi maradványokon kivül annyira összeporiott, hogy egykori létezésének csupán egyes vonalai valának már csak a padolaton fölismerhetők.

Mikor épült s kinek szolgált e magános sirbolt temetkezésül? nem vagyunk képesek meghatározni, miután minden mutató jelt, mely halottja megállapitására vezethetne, megsemmisitett az emésztő idő. De a meddig Széchy Mária Kőszegen lett eltemettetését bizonyitó s már közlött hiteles adataimat döntő okmányok meg nem czáfolják: mindaddig levéltári kutforrásaimra támaszkodva, azt kell gyanitólag véleményeznem, hogy ezen elkülönzött rejtélyes sirbolt lehet azon helyiség, hol a sokat hányatott özvegy Nádorné szétporlott földi maradványai nyugosznak.

— **A budapesti állami ipariskolában** (VIII. ker. Népszinház-utcza 8. sz.) a beiratások október 1. napjától 3. napjáig tartatnak; a felvételi vizsgálatok október 3. napján délutáu 2 órakor kezdődnek.

Az állami ipariskola igazgatósága.

— **Helyiség-változtatás.** A mezőgazdasággal és erdészettel foglalkozók uyugdij-intézete valamint a magyar korona területén foglalkozó gazdatisztek és erdészek segély- és nyugdij-egyesülete — hivatalos irodáit az Orsz. magyar gazdasági egyesület köztelek épületéből a mai nap a *IX. ker. Lónyay-utcza 7. számú házba* tette át s az igazgatóság a végből felkéri az érdekelt közönséget, hogy a fentemlitett két egyesülethez intézendő levelek, csomagok és egyéb küldemények *IX. ker. Lónyay-utcza 7. szám* alatti házban levő hivatalos helyiségbe intézendők.

— **Az alpesi flora visszaesése.** A magas Alpokban újabb földtani felvételeket eszközöltek és azt tapasztalták, hogy a tenyészet azokban fokozatosan visszaesik. — Különösen azt tapasztalták, hogy némely növények most már nem léteznek oly magasságban, mint annak előtte. Igy p. o. az alpesi rózsa, a mely azelőtt 7600 lábnyi magasságban volt található, most ritkán található 6500 lábnyi magasságon túl és akkor is elsatnyulva. A czirbolyafenyő, az áfonya, valamint az éger, a melyek északi fekvésű, nedves helyeken egészen 7475 lábig voltak találhatók, most már 5850 lábnyi magasságon túl nem lelhetők fel. A bükk azelőtt 5850 láb magasságban még található volt, ma már 4875-re szállott le tenyészmagassága. A szőllő Val-Gourdemarban 3410 lábról 2760 lábra hátrált vissza. Azt állitják, hogy ezen hátraesésnek az oka általános meteorologiai és fizikai tüneményekben keresendő.

— **Főtt, vagy nyers tejet adjunk-e inkább gyermekeinknek?** Erre a fontos kérdésre „*Dronet*"-nek a „Rev. intern. d. fals"-ban megjelent érdekes dolgozatában találuuk megszivlelendő feleletet, melynek a falun lakó olvasóink nagy hasznát vehetik. *Dronet* határozottan a főtt tejnek ad előnyt. A főtt tejet könnyebben emészthetőnek találta kisérletei alapján azért, mert az anyatejjel szemben való fehérje feleslege eltávolitható. A tej fövése közben felületen képződő bőrke ugyanis fehérje anyagokból áll, ha tehát ezt eltávolitjuk, a tej az anyatejhez hasonlóbb és ezért a kisdedek táplálására alkalmasabb lesz. Nem áll az sem, hogy a szopós és nagyobb gyermekek a főtt tejet nem szeretik; könnyen megszokják és azután szivesebben eszik-issák, mint a főtelent; csak tisztán kezeljük, tiszta edénybeu főzzük és ne engedjük, hogy kozmásodásig elfőjjön. Legtöbb argumentum a főtt tej mellett a fertőző betegségek szempontjából meríthető, főkép az emberi nem ijesztő réme, a tuberkulozisra való tekintetből, melyről tudva vau, hogy a tebénről a tejjel a gyermekekre köuuyon átterjed. De egyéb veszedelmes állatbetegség is átragadhat az emberre a tej utján, p. o. a száj- és körömfajás, az anthrax. Mindezekből következik, hogy a uyers tej ivása sok óvatosságot, körültekintést igényel és hogy gyermekeinknek minden esetben főtt, forralt tejet adjuuk.

— **Milyen messze van az ég?** Egy franczia lap a csillagok távolságát a következőképen magyarázza meg, könnyen megérthető módon: Képzeljünk egy óriást, kinek karja a földtől a napig ér. Ha karját kinyujtja s a tűzes gömböt megérinti, akkor a fajdalmat csak 157 év mulva érzi meg, miután az érzések az emberi testben másodperczenként 31 méter sebességgel haladnak. Ha az óriás 157 év mulva fajdalmában elkiáltja magát, akkor ezen kiáltást a napban csak 13 év lefolyása mulva hallanák meg, miután a hang másodperczeukéut 340 méternyi utat tesz meg. Ha pedig az óriásnak karja a legközelebbi állócsillagig érne, mely czentaur csillagcsoportban van, akkor az ezen tűzes égitest érintéséből származó fajdalmat csak 60 millió év lefolyása mulva érezné meg.

— **Szines keményitő.** Amerikai lapok közlik ezeu uj találmány hirét, amely, ha beválik, a ruházati iparágban valóságos forradalmat fog előidézni. Ez nem más mint szines keményitő, melynek segélyével a szabóuő vagy mosónő egy ruhának bármily szint képes adni, ugy, hogy egy ruhából egy idényen át többféle szinű ruhát lehet költség és munka nélkül előállitani. Az amerikai lap közli is egyuttal a módot, miként lehet veres szinü keményitőt előállitani, mely véleménye szerint leginkább számithat elterjedésre. Ezen mód a következő: 3 rész fuchsin 20 rész glyceriuben fel lesz oldva olyképen, hogy a fuchsint először egy mozsárban kevés vizzel szétdörzsölik, mig egy sürü peppé válik s azután beleöntik a glyceriut folytonos keverés között. Ehhez azután 150 rész finomra dörzsölt keményitő lesz keverve s az egész meg lesz száritva. A keményitő használatánál az illető fehér ruha legelőször is ki lesz mosva, azután a keményitőből a szokásos mennyiséget véve, éppen ugy lesz kezelve forró vizzel, mint más keményitő s a ruha azzal kikeményitve s kivasalva. A szint a ruhából könnyen ki lehet mosni annyira, hogy később ismét más szinü keményitővel lehessen kezelni.

— **Amerikából** csak e napokban tért vissza a világhirre vergődött Mauthner Ödön hazai magkereskedő czég főnöke, ki egész nyáron át ott tartózkodva, ezen idő alatt sorra látogatta Amerikának nevezetesebb farm- és kert-telepeit és itt nagyon figyelemre méltó érdekes és fontos tapasztalatokat gyűjtött, a melyeknek közzétételét rendkivüli érdeklődéssel várják a mezőgazdasági és kertészeti körökben. Egyébiránt ugy halljuk, hogy Mauthner ugy előszóval több felolvasás során, valamint egy czikksorozatban fogja emlitett tapasztalatait közrebocsátani. Visszatérvén Európába, még itt is több olyan kulturállamot látogatott meg, melyeknek földmivelési és kertészeti haladottsága magas szinvonalon áll. Többek közt Hollandiát, a virághagymák hires országát is meglátogatta és itt személyesen válogatta össze czége részére a szebbnél-szebb virágu hagymákat, melyeket nekünk is volt alkalmunk látni és elmondhatjuk, hogy azok olyanok, a minők Magyarországon még uem voltak.

Nagyszerű ajándék a „Szabad Szó" előfizetőinek.

Magyarország legkiválóbb nyomdai műintézete: „Kosmos", mely egyszersmind a „Szabad Szó"-nak kiadótulajdonosa, nagy szabásu diszmunka kiadását határozta el.

Egy nagy fényuyel kiállitott magyar történeti albumról van szó, mely méltó lesz ahhoz a tárgyhoz, melyet felölel és ahhoz az intézethez, mely közrebocsátja.

A „Magyar történeti album" a legdiszesebb magyar történeti munka lesz, mely eddig a sajtót elhagyta. Nem kevesebb, mint ötven nagy pompás szines képet fog tartalmazni, melyek a magyar történet legkimagaslóbb és legmagasztosabb jeleneteit fogják ábrázolni. A „Magyar történeti album" a „Szabad Szó"-hoz hasonló nagy alakban, rendkivül finom vastag papiroson, művészieseu diszitett kötésben fog megjelenni. A képeket kitünő magyar művészek készitik és a mellé csatolt szöveget, egy fényes tollu trónk irta.

Ezt a nagyszerű, ötven nagy pompás szines képet tartalmazó, diszes kötésü Magyar történeti albumot, melyuek bolti ára 2 frt lesz, karácsonyi ajándékul ingyen fogják kapni a „Szabad Szó" azon előfizetői, kik október 1-én legalább egy negyedévre (Budapesten 2 frt 50 kr., vidéken 3 frt) előfizetnek.

Természetes, hogy ezek mellett ingyen kapják a „Szabad Szó" előfizetői a már jelzett „Szabad szó naptárt" is, melyuek bolti ára 1 frt lesz.

A „Szabad Szó" ezeken kivül még oly előnyökben részesiti előfizetőit, milyeneket egy magyar lap sem nyujt. Ugyanis ingyen kapják Margitay Dezsőuek diszes boritéku és 40 szines képet tartalmazó „Törvénybakter" czimü regényét és ingyen küldi a következő, érdekfeszitő, 3 regényt: „Zord idők", irta Rákosi Viktor, „Gyilkosság a kézfogón" orosz regény, „Egy hóhér emlékiratai" franczia regény.

Közgazdaság.

A szilvapálinka készitésének legjobb módja.

A szilvapálinka készitését igen érdekesen tárgyalja Molnár István a „Gyümölcs-Kertészben"-ben. Minthogy az idén, különösen a beszterczei, vagy a mint a magyar vidéken uevezik „borzenczei" szilvákból igen nagy termés van, ennélfogva a szilvapálinkának a készitése is országszerte meglehetősen folyni fog és es okból igeu hasznos dolgot vélünk tenni, midőn Molnár Istvánnak ezen közérdekü közleményét szószerint közöljük.

Minden százalék czukorból fele annyi, tehát fel százalék szesz fejlődik ki, ha az erjedésre alkalmas feltételek nem hiányzanak.

Ebből két dolog következik és pedig először: minél több czukortartalom van egy szilvában, akár a fajta tulajdonságánál, akár pedig az érettebb állapotnál fogva: annál erősebb, szeszben gazdagabb és több pálinka uyerhető azon feldolgozandó szilvaanyagból; — másodszor pedig: minél jobban czefrézünk (vagyis erjesztés elé előkeszitünk) annál jobban leszünk azou kedvező helyzetben, bogy a szilvában levő czukortartalmat lehetőleg mind szeszesé változtathassuk át.

Hát a mi a meglevő szilvafajtáink czukortartalmát illeti, azok czukortartalma nem igeu nagy és 1·9—2·5% között váltakozik.

A ringlók czukortartalma már uagyobb, mert 2·9—3%-ig megy; a legnagyobb a Mirabelláknál, hol ugyanaz 3·6%-ra is felmehet.

Ezen czukortartalom is csak akkor van meg ezen szilvafajtákban, ha azok teljesen érettek; hullott beszterczei szilvában pl. alig van 0·4—0·8% czukortartalom, miből önkénytt következik, hogy igyekezuünk kell pálinkafőzésre szánt szilvánkat minél érettebb állapotban feldolgozni.

A mi a czefrézést illeti, annak olyannak kell lennie, hogy a szilvának lehetőleg minden czukortartalma szeszszé erjedhessen át. Azért mondjuk „lehetőleg", mert a szilvának 1·5—1·9% kocsonya- (Pectin) tartalma sohasem engedi meg, hogy a szilva husában foglalt czukor uiud szeszszé tudjon átváltozni.

A czefrézésuél uálunk legtöbb hiba követtetik el. Akár hány helyen láttam, hogy a hordóban összegyűjtött s bizonyos idő mulva összecsomoszolt szilva, a mikor a kazáuba került, oly édes volt, miszerint feltehető, hogy a czukortartalom felenek nem léven alkalom adva szesszé átváltozni, az a kazánból felhasználatlanul került ki. Ez magyarán és érthetően mondva aunyi, mint midőu jövedelmünk felét kidobjuk az ablakon.

Itt és a kazán kezelésénél kell tehát legelőször arra törekednünk, hogy szilvapálinkafőzésünk az eddiginél jövedelmezőbb legyen.

Miután a magyar ember kevés; de okos szóból többet ért, mint terjedelmes leirásokból, oz okból szándékozom egész röviden s népszerűen leirni a szilvapálinka készitésmódját a következőkben:

Veszünk oly felfenekü hordót, mely tiszta, tehát nem penészes, dohos és ebbe gyűjtjük össze hullott, rothadtas, vagy e czélra a fáról szedett szilvákat. A bordó másik fenekéuek is meg kell lenni és ezzel a szilvát be kell takarnunk.

Mikor már hordónk megtelt és egy hétig együtt pállott, hogy a szilva heja gyengebb, szakadozóbb legyeu; akkor a szilvát egy kádban tiszta lábbal szét tapossuk, hogy abban egy szilva se maradjon épen.

Most ezen „czefrét" beleteszezük egy ajtós bordóba, megtöltjük azt ¾ résznyire és pár liter vizet öntvén tetejére. Ezután a hordó ajtaját behúzzuk; de az ajtón levő csaplyukat a szénsav kibocsátása végett nyitva hagyjuk. Az ilyeu czefrés bordónak lehetőleg melegebb hőmérsékü kamrába kell elhelyezve lonnie, hogy az erjedés jól mehessen.

Három hét mulva kivesszük a hordó ajtaját, belenyúlunk egy kisebb gereblyével a czefrebe s azt jól felkavarjuk. Azután az ajtót ismét behúzzuk.

Ezeu felkavarást minden három hétben ismételjük mindaddig, mig a czefre ize alig lesz édes és e mellett az szeszes izt nyert. Ekkor a csefrét a kazánba vihetjük, avagy ha össze akarjuk várni az összes czefrét, vagy talán nem érünk reá mindjárt lefőzni, hauem télre akarjuk a főzést halasztani: ezen esetben a hordó ajtaján lévő csaplyukat is elzárjuk. Igy teljesen elzárva a czefre, sem meg nem peneszesedik, sem meg nem eczetesedik; de még csak szesztartalmából sem veszit. Siemens hohenheimi tanár ugyanis a czefrét ily módon őt éven át eltartotta a nélkül, hogy a czefre szesztartalmából a jóságából veszitett volna.

A kierjedés után a czefrét bármikor a kazánba lehet tenni és lefőzni. Betöltéskor czélszerü 10 liter czefrére 1 liter vizet öntünk, minden liter czefrére egy-egy szilvamagot törünk szét s a kazánba tesszük, hogy attól kevés keserü mondolaolaj izt nyerjen és igy jellemesebb legyen. A magvak felét széttörni, mint ezt sokan gyakorolják, nem czélszerü s az ily szilvóriumhoz az utánzatok a legjobban szoktak hasonlitani.

A kazánnak csak ⅔ részig szabad megtöltve lennie. Hogy a czefre a kazán fenekére le ne égjen, a pálinka kozmás (fuselig) ne legyen, a kazánt legczélszerübb egy plehlemezre állitani, melyre 2 cm. vastagon homok hintetik. A Kriznić-féle kazánnál a kazánban alul egy szitafenék van, mely a czefrének megkozmásodását megakadályozza. Van némely kazánban e czélra egy keverő is alkalmazva, mely azonban soha sem menti meg a pálinkát a kozmás mellékiztől.

A kazánnak felül a sisakkal, a sisak csövének a kádban elhelyezett kigyóalakú hűtőcsővel jól kell összeillesztve lenni, bogy szeszgőzök az összeeresztéseknél el ne illanhassanak.

Midőn minden megtörtént, elkezdjük a tűzelést e vigyázunk, hogy a hütőkádbau mindig hideg legyen a hűtőviz.

A mennyi czefrét tettünk a kazánba, annak mindig egy harmadát szabad lepárolni. Ezen először lepárolt folyadék „vodka" (Lutter) nevet visel és zavaros, gyenge folyadék.

Ezt összegyűjtjük s a kazánba öntjük ujra és most feléig pároljuk le, mire használható 26—32% pálinkát nyerünk. Az első lepárlás nyers párlat, a második a rectificált.

A Kriznić-fele kazán sisakjában egy viztelenitő tányér (Dephlegmator) lévén elhelyezve, az mindjárt 15—20% szeszt szolgáltat úgy, hogy ennek vodkáját másodszor kétharmadrésze lehet lepárolni és ezen párlat mégis használható pálinkát fog szolgáltatni.

A pálinka erősségét a hivatalos bélyeggel ellátott szeszmérővel mérjük meg. Megjegyezzük, hogy ha pl. egy czefre szesztartalma 6% volt, úgy annak egyharmada lefőzve 17—18% szesztartalommal fog birni. Ha ezt még egyszer felére lepároljuk (rectificáljuk), akkor a nyerendő pálinka 35—36 vol. % szesztartalmú, tehát erős pálinka leend.

A szilvapálinkát legjobb 50—100 literes uj hordókban tartani, hogy szép, sárgás szint nyerjen. Egy-két év mulva a pálinka a hordóból lehuzható palaczkokra, melyek meleg és világos helyen tartandók, hogy igy hamarább fejlődjenek s idősebbek legyenek; mert a pálinkafélék értéke korukkal folyton fokozódik és emelkedik.

Irodalom.

— **Az Athenaeum Képes Irodalomtörténetéből** (szerk. Beöthy Zsolt) megjelent a 10. füzet az előbbiekhez hasonló diszes kiállitásban. E füzetben Felmery Lajos folytatja a Régi magyar iskolázásról irt czikkét; ezuttal a gyulafehérvári és sárospataki főiskolákat ismerteti s a XVII. századi főiskolák közmivelődési jelentőséget fejtegeti. A következő czikkben: A XVII. század vallásos irodalma cim alatt Négyesy László Szenci Molnár Albert, Geleji Katona István és Káldi György irod. működését ismerteti életrajzi vázlatok keretében, több uj adattal járulván jellemzésükhöz. Bánóczi József Apáczai Cseri Jánosról értekezik, részletesen ismertetvén különösen a lelkes iró főmüvét, az encyclopaediát, melyben a tudomány minden ágát uemzeti nyelveu szólaltatja meg, oly időben, mikor hasonló vállalkozásra még a németek sem merészkedtek. A füzet utolsó czikkében Angyal Dávid a XVII. század történetirodalmáról kezd irni, itt még csak Bethlen Farkas munkájáról szólván. A szövegben 10 kisebb-nagyobb kép van: cimlapok (Keresztúri Pál, Szenci Institut. Apácai Encycl.), szöveglapok (Szenci Zsoltárai és Postilláiból), arcképek (Comenius, Loránfi Zs., Káldi) stb. Külön mellékletül: Balassa Bálint egy levelének hasonmása és Tinódi Cronicájának czimképe van a füzethez adva. Az Irodalomtörténet füzetenkint 40 krajczárért kapható minden könyvkereskedésben és kiadóhivatalban (Athenaeum könyvkiadóhivatala, Budapest, Ferenciek-tere 3. sz.).

— **Jókai Mór Regényeinek képes kiadásából** a 14. füzet jelant meg, mely a *Magyar Nábob* folytatását tartalmazza egy művészileg szép aquarell képpel és több gyönyörü, finom kivitelü szövegképpel. A füzet ára 40 kr. kapható minden könyvkereskedésben.

Nyilt-tér.

Van szerencsém a n. é. közönségnek becses tudomására hozni, hogy folyó évi október 1-től kezdve a fogászati műszakban Kőszegen megint működöm. Kiváló tisztelettel

Scharpf Jenő.
fogtechnikus.

Henneberg G. (cs. kir. udvarisszállító) **selyemgyára Zürichben, privátmegrendelőknek közvetlenül** szállit: **fekete, fehér és szines** selyemszöveteket, méterenként **45 krtól 11 frt 65 krig** postabér és vámmentesen, sima, csikos, koczkázott és mintázottakat, damasztot stb. (mintegy 240 különböző minőség és 2000 különböző szin s árnyalatban). Minták postafordulóval küldetnek. Svajczba czimzett levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó.

Piaczi-árak.

Buza	100 kilo	7 frt. — krtól	7 frt. 30 kr-ig.
Roza	„	6 „ 40 „	6 „ 80 „
Árpa	„	6 „ 40 „	6 „ 60 „
Kukoricza	„	6 „ 30 „	6 „ 40 „
Zab	„	6 „ 40 „	6 „ 80 „

		frt.	kr.
Buzaliszt I.	100 kilo	15	50
„ II.	„	14	80
Rozsliszt I.	„	13	—
„ II.	„	11	—
Busakorpa	„	5	—
Roza „	„	5	—
Köleskása	„	13	—
Dara	„	16	—
Árpa dara	„	8	—
Széna	„	2	—
Szalma	„	1	52

	frt.	kr.
100 kilo burgonya	1	85
Marha zsir	1	10
	kr.	
Marhahus 1 kilo	48	—56
Disznóhus „	56	- 60
„ zsir „		68
Borjuhus „	60	—80
Birkahus „		36
	frt.	kr.
1 méteröl bükkfa	14	—
„ „ dorong	11	—
„ tölgyfa	9	40
„ „ dorong	7	60

Magyar királyi államvasutak.

MENETREND.

Érvényes 1892-ik évi október 1-töl.

Budapestre.

Szombathely	éjel	2.42	reggel	7.35	d. u.	12.44	este	10.53
Vép . . .	„	2.58	„	7.48	„	12.56	„	10.06
Sárvár . .	„	3.28	„	8.12	„	1.22	„	11.31
O.-Asszonyfa	„	3.47	„	8.26	„	1.37	„	11.46
Kis-Czell .	reggel	4.26	„	8.48	„	2.30	„	12.10
Győr . . .	d. e.	10.34	„	10.34	„	5.02	„	2.35
Bpestre érk.	d. u.	1.25	d. u.	1.25	este	7.50	„	7.10

Budapestről.

Budapest .	regg.	8.30	d. u.	2.05	este	9.30	d. u.	2.05
Győr . . .	d. e.	11.35	„	5.07	„	2.09	„	5.55
Kis-Czell .	d. u.	1.54	este	6.58	„	4.11	este	8.39
O.-Asszonyfa	„	2.14	„	7.12	„	4.32	„	9.07
Sárvár . .	„	2.26	„	7.24	„	4.45	„	9.24
Vép . . .	„	2.52	„	7.47	reggel	5.12	„	9.56
Szombath. é.	„	3.04	„	7.58	„	5.25	„	10.12

Szombathelyről Grácz felé indul:

Szombathely	regg.	5.38	d. u.	3.12	este 8.05
Kis-Unyom	„	5.51	„	3.25	„ 8.17
Egyházas-Rádocz . . .	„	6.05	„	3.39	„ 8.30
Körmend	„	6.19	„	3.52	„ 8.42
Csákány	„	6.35	„	4.05	„ 8.57
Rátót	„	6.45	„	4.15	„ 9.06
Szent-Gotthárd	„	7.09	„	4.33	„ 9.26
Gyanafalva	„	7.33	„	4.50	„ 9.44
Grácz ba érkezik	d. e.	10.25	este	7.34	„ —,—

Grácz felöl Szombathelyre érkezik:

Grácz	délb.	—.—	regg.	8.10	este	6.21
Gyanafalva	reggel	5.46	„	10.56	„	9.10
Szt-Gotthárd	„	6.03	„	11.11	„	9.25
Rátót	„	6.23	„	11.29	„	9.42
Csákány	„	6.34	„	11.39	„	9.51
Körmend	„	6.50	„	11.53	„	10.04
Egyházas-Rádocz . . .	„	7.03	„	12.08	„	10.17
Kis-Unyom	„	7.16	„	12.22	„	10.29
Szombathelyre érkezik .	„	7.28	„	12.36	„	10.41

Vasuti menetrend.

Klm.	Állomások.		az. vegyes vona		
			II. III.oszt. kocsikka		
	Középenrópai idő.		reggel	d. u.	este.
—	**Köszeg**	ind.	4^{50}	11^{55}	5^{50}
6	Lukácsháza	(m. h.)	5^{14}	12^{08}	6^{04}
12	Német-Gencs	(m. h.)	5^{31}	12^{24}	6^{21}
18	**Szombathely**	érk.	5^{46}	12^{39}	6^{36}
—	**Szombathely**	ind.	6^{45}	3^{15}	7^{05}
7	Német-Gencs	(m. h.)	7^{01}	3^{31}	7^{2}
13	Lukácsháza	(m. h.)	7^{18}	3^{48}	7^{38}
18	**Köszeg**	érk.	7^{31}	4^{01}	7^{51}

Csak kedden, pénteken, vasár- és ünnepnapon közlekedik egy negyedik vonat Kőszegről 8 ó. 10 perczkor és Szombathelyről 11 ó., — perczkor.

Hirdetések.

Tüzelőfa és köszén eladás.

Van szerencsénk a t. közönségnek ezennel tudtára adni, hogy faraktárunkban a legjobb minőségü

tüzelő-bükkfa

(házba szállitva) a következő árakon kapható:

I. oszt. bükkhasábfa méter ölenként 14 frt.
Bükk-dorongfa „ „ 12 frt.

100 kg. wiesi fényszén . . 1 frt 40 kr.
500 kg. megrendelésénél házba szállitva.

Fa és szén megrendelhető császárutczai lisztraktáruukban.

Czeke József és társa.

Kwizda Ferencz János
c. és k. os roman k. udv szállító kor. gyógyszertára, Korneuburgban.

KWIZDA-féle köszvényfolyadék.

Évek óta kipróbált, fájdalomcsillapitó hási szer köszvény, csúz és idegbajok ellen.

KWIZDA-féle köszvényfolyadék.

Kapható minden gyógyszertárban.

Tessék a védjegyre ügyelni s a vételnél határozottan kiejezni:

KWIZDA-féle köszvényfolyadék.

Árak:
1/1 palaczk 1 frt o. é.
1/2 palaczk 60 kr.

Keil Alajos-féle

Padlózat-fénymáz,

(Glasur)

legkitünőbb mázoló-szer puha padló számára. 1 nagy palaczk ára 1 frt 35 kr. 1 kis palaczk 68 kr.

Viaszk-kenőcs,

legjobb és legegyszerübb beeresztő-szer kemény padló számára. 1 köcsög ára 60 kr. Mindenkor kapható:

Unger József-nél Kőszegen.

A

„PESTI NAPLÓ“

kapható

SCHWARZ REZSŐ dohánytőzsdéjében.

Reggeli lap 5 kr.
Esti . „ 4 „

Caviár, tengerihalak, hal-conservek.

Angolna geléeben, prima, extra-vastag postahordócska	4.— frt 1/2 p. h.	2.35 frt
„ „ vastag „	3.75 „ „ „ „	2.20 „
„ „ közép „	3.50 „ „ „ „	2.10 „
Tekercs-angolna geléebau (szálka nélkül) 25 adag egy postahordócska		4.50 „
Hering geléeben (csak középnagy) „ „		2.50 „
Bizmark-hering (szálka nélkül) pikáns mártásban „		2.10 „
Sült hering ff. legjobb hal a keleti tengerből „		2.10 „
Rollmopsz (tekercs-héring) kb. 40—45 db „		2.10 „
Kövér hering marinirozva vöröshagyma és mustár-mártásban „		2.10 „
Angol Matics-hering prima, 30—40 drb „		2.10 „
Hollandi hering „ 30—35 drb „		2.10 „
Csemege hering ff angol mustármártásban 120—140 drb „		2.10 „
Orosz Korona-sardinia pikáns mártásban „		1.75 „
Christiania anchovis valódi északi füvekkel „		2.75 „
Scottina (kis csemege héring) 80—100 db „		2.75 „
Angolna orsóhal (sülve, mártásban) igen tartós „		3.50 „
Sardinia á l'huile legjobb: 9 nagy, vagy 16 kis doboz posta csomag „		4.50 „
Ét. agy-slid (csemege héring anchovis) szálka nélkül „		4.50 „
Brabanti szardella, 1890. évi legjobb minőség „		6.20 „
Elbingi orsóhal (igen tartós) egy posta hordócska		4.40 „
Kieli Küsz (Sprotten) egy láda 160—200 drb 1.20 frt 2 láda		1.75 „
Kieli füstölt hering 40—45 drb egy posta láda		1.50 „
Lazacz hering, nagy, kövér, füstölt (igen tartós) egy posta láda		2.25 „
Angolna füstölve (Spiokaal) prima áru „ „		7.50 „
Lazacz füstölt lazacz-szelet (ujdonság) egy dobozban 15—20 szelet 4 dobozzal		4.25 „
Ural Caviar szürke, nagyszemü, igen kellemes kiljója „ „ „ közepszerü „ „ „		3.75 „ 3.25 „
Alasca-Caviar (ujdonság) ize mint az asztrachanié „		3.75 „
Friss tengeri hal, dors, gadócz, cabliau, egy p.-láda		2.— „

Bérmentve bármely posta állomásra utánvéttel.

Philipp Richard Peters
in Altona (Holstein).

Eszenciákat

rum, cognac, mindennemü szeszes italok asztali likörök és különlegességek azonnali elhibázhatatlan elkészitésére a legkitünőbb minőségben szállitok.

Azonfelül ajánlok 80 foku, vegyileg tiszta eczeteszenciát kellemes izü boreczet és közönséges eczetek gyártásához. Leirások és használati utasitások ingyen mellékeltetnek.

Kiváló eredményért kezeskedek.

Árlapot bérmentve küldök.

Pollák Károly Fülöp

Eszenciák-különlegességek gyára

PRÁG.

Megbizható ügynökök kerestetnek.

Sab. Kneipp M.

Kathreiner-féle Kneipp maláta Kávé

Minden háztartásra nézve nélkülözhetetlen a

babkávés i·ő. A Kathreiner-féle Kneipp maláta-kávé azt az eddig el nem ért előnyt nyujtja, hogy lemondhatunk a vegyitetlen vagy szurrogatokkal vegyitett babkávé általános élvezetéről és készithetünk helyette **jobb ízü**, amellett **egészségesebb** s **táplálóbb** kávét. — **Igen jó** babkávéval vegyitve. **Nagyon ajánlható** asszonyoknak, gyermekek- és betegeknek.

Utánzásokat óvatosan kerülni kell.

½ kiló ára 52 kr. — Mindenütt kapható.

Csak fehér csomagokban, melyeken KNEIPP plébános ur arczképe mint védjegy van, valódi.

Nyomatott Feigl Gyula könyvnyomdájában Kőszegen.